

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΠΑΝΤΣΟ ΜΙΧΑΗΛΩΦ

Η ΒΟΥΛΓΑΡΑ

(Στο διήγημα αυτό του Βουλγάρου διηγηματογράφου Πάντσο Μιχαήλωφ, η ηρωίδα συμβολίζει το Βουλγαρικό Έθνος, τη σκλαβία του στην Τουρκία και την άπειλη-θέρωσί του.)

ΚΟΥΣΤΕ μιά ιστορία, μιά καλή ιστορία... Ζούσε μιά φορά μιά Βουλγάρα. Ήταν πολύ όμορφα και πολύ πλουσία. Είχε κατάλευκο λαιμό, όμορφα και άθωα γαλανά μάτια και πικνά μαλλιά που κρέμονταν ως τὰ γονατά της και εθωδιάζαν σαν τὰ λουλούδια της Θράκης. Άλφεινα, ήταν όμορφη ή Βουλγάρα. Ήταν και όμορφη και νοικοκυροπούλα. Και όταν έρχόταν καμιά γιορτή, πάντα τη Βουλγάρα έδωζαν νά τραγουδά, γιατί ή Βουλγάρα είχε όμορφη φωνή και ήξερε όλα τὰ τραγούδια, τὰ τραγούδια του τρύγου και του θερισμού κ' έκεινα που τραγουδούσαν τις πίκρες της αγάπης, όλα.. όλα!..

Από χρόνο σε χρόνο ή Βουλγάρα έμεγάλωνε και γινότανε και πιο όμορφη. Για καλό ή για κακό, τὸ όνομά της άρχισε νά άκούγεται πολύ μακριά. Κι' αυτό γιατί, όταν τραγουδούσε, τὸ τραγούδι της άκούγονταν πολύ μακριά, στή χωριά και πέρα στή βουνά ακόμα.

Πολλοί, που τους έμάγευε τὸ τραγούδι της, έσταματούσαν και της φώναζαν : — Τραγούδια ακόμα, Βουλγάρα! "Όλα τὰ πλούτη μου είνε δικά σου! Τραγούδια ακόμα!.. Μα ή Βουλγάρα δέν ήθελε κανενός τὰ πλούτη και κανενός την καρδιά. "Αν τραγουδούσε, τραγουδούσε για τὸν έαυτό της. "Α! πολύ καλό νόμο έδωσε στους άνθρώπους ο Θεός, νά δουλεύουν έξη μέρες την έβδομάδα και την έβδομή νύ την περνούν με άνάπασι, με χορούς και τραγούδια!..

***

Μά τὸ γλυκό χαμόγελο του καλού δέν κρατεί για πάντα. Και τὰ άστρα δέν λάμπουν άδιάκοπα κ' αϊτά!..

Ουδές από Τσερκέζους εισώφισαν κάποτε στην πατρίδα της Βουλγάρα και σε μιά μέρα μονάχα έβαλαν φωτιά στή χωριά, έκλεβαν όλα τὰ χρυσωφάρια, έσοκόψαν τους ρωμαιοίους άνδρες, έχασαν στή διασημένη γή όλα τὰ κρησιά και σκόρπισαν σ' όλους τους άνέμους τὰ σπάρια που ήταν μαζεμένα στή άποθήκη. Και ο κάθε Τσερκέζος έπηρε έπάνω στο άλογό του από ένα όμορφο κορίτσι για νά τὸ πάρη στο Ρεζύρη για δώρο.

Ο Βεζύρης είχε άκούσει νά γίνεται πολλές λόγος για τη Βουλγάρα και τὰ τραγούδια της.

Μόλις την είδε, δέν έκανε καθόλου τὸν κόπο νά κιντήξη και τὰ άλλα κορίτσια.

—Θά την κρατήσω έγώ αυτήν έδώ, είνε. "Όλες ή άλλες είνε δικές σας. Πάρτε τις για δώρο, αφού νικήσατε! "Όλοι έσκαψαν με σεβασμό τους στο Βεζύρη και έβγαλαν. Και ή Βουλγάρα, όταν έκουσε τὰ φοβερά αϊτά λόγια, έβεινε κατατρομαγμένη.

"Όλα λοιπόν είχαν τελειώσει πειά γι' αυτήν! Θά ήταν σκλάβα άπ' έδώ και πέρα! Κι' αϊτό, γιατί τραγουδούσε όμορφα τραγούδια και γιατί σπάρησε πάντα καλή στή πουλιά και στή λουλούδια!

Η σκλάβες του χαρμού της ήπισαν άμέσως. Της φόρεσαν ένα γελκό από βελούδο, που είχε διαμαντένια και χρυσά κομπιά, την έντυσαν μιά γαλάζια βελούδινη βράφα και μικρές άσημαζέντερες παντοφλες. Της έδωσαν τὸ στήθος και τὰ χέρια με τὰ όρπάτερα μουροδικά από την Αφγιστο, κ' ή Βουλγάρα, όταν είδε στόν καθρέφτη τὰ κάλλη της, έγύρισε άπότομα κατά μέρος και έθώωσε τὰ νύχια σὸ πρόσωπό της.

"Όταν ο Βεζύρης είδε τὸ πρόσωπο της όμορφας κοπέλλας καταματωμένο και άσχημο πειά, έγινε τρελλός από την όργη του κ' από τὴ λύσσα του. "Επρόσταξε νά την κλείσουν στή φυλακή και νά τὴ σκοτώσουν την άλλη μέρα έμπρός σ' όλο τὸν κόσμο.

***

Πλήθος πολύ μαζέντηκε την άλλη μέρα στην πλατεία. Και οί ζανταριμάδες έσχημάτισαν διπλές σειρές, καθάλλα έπάνω σ' άλογά τους, για νά τὸ συγκρατήσουν.

"Εφρασαν τη Βουλγάρα με τὰ χέρια δεμένα πίσω στή ράχη της. Τὰ μαλλιά της ήταν λυμένα και κρέμονταν ίσαμε κάτω. "Εφρανόταν ήρημη και κανέναν μορφαμώδς δέν αϊλάκωνε τὸ πονεμένο πρόσωπό

της, που τὸ είχαν άσχημήνει ή πληγές, που μόνη της άνοιξε με τὰ νύχια της.

Η φτωχή κόρη άνέθηκε άπάνω σὸ ίκρίωμα που είχαν έτοιμάσει γι' αυτήν και που είχαν στρώσει με ένα χαλί από πορφύρα. "Εγόντισε τρέμοντας και έσκυψε τὸ κεφάλι. Για μιά στιγμή φαντάστηκε δτι τὸ σῶμα της θά κυλούσε έπάνω στο χαλί και θά έσμιγε και θά γινόταν ένα με τὸ πορφύρα που χρώμα, και άνεστένανε ήσυχα, ένα μέσα σὸ δνερο.

— Πατέρα! ψιθύρισε σιγανά. Πατέρα, με βλέπει; Και έκλεισε τὰ μάτια για νά μη βλέπει πειά ούτε τὴ σπάθα του δήμιου, ούτε τους ζανταριμάδες, ούτε τὸ πλήθος που ήταν μαζεμένο γύρω-γυρίωρα.

Ο ήλιος έγεργε προς τὴ δύση του. Και μιά χρυσή σκόνη είχε σκεπή στή μοσητή αϊτή πολιτεία με τους ήηηλους μοναχούς.

Ο δήμος ήταν ένας νεαρός Τσερκέζος, με τὸ πρόσωπο σκληρό και κατασοφισμένο. Άδραξε με τὸ όρπαστό του χέρι τὰ μακριά μαλλιά της Βουλγάρας, της έγύρισε προς τὰ πίσω τὸ κεφάλι, έσπίκωσε τὸ γαταγάνι του και έκούτταξε ύποταχτικά τὸν άρέτην του.

- Ο Βεζύρης έρώτησε ψυχρά :
- Λοιπόν, Βουλγάρα, μετανουώσις τώρα;
- Για ποιό πράγμα νά μετανουώσω; είνε εκείνη.
- Γιατί φέρθηκες τόσο άσχημα απέναντί μου;
- Όχι!... Ποτέ!... άποκρίθηκε ή Βουλγάρα με περιηφάνεια.
- Άστε προτιμάς τὸ θάνατο από τὴ χλιδή του παλατιού μου, από τὸν ήλιο, άπ' τὴ ζωή;

— Τὸν προτιμῶ, ναί!..

— Άφήστε την τότε! έπρόσταξε ο Βεζύρης και άρχισε νά γελά σαρκαστικά, σάν τὸν Σατανά τὸν ίδιο. "Αφήστε την, είνε, όσοπου νά περάσουν ή πληγές από τὸ προσώπό της και νά εξαφανή ή όμορφη Βουλγάρα που ήταν πριότα!..

"Ετα σκέφθηκε ο Βεζύρης, ενώ έχάιδνε τὰ γένεια του.Και έπειτα έπρόσταξε :

— Άντίτε της τὰ χέρια!

Και οί σκλάβοι έβγαλαν τὰ χέρια της Βουλγάρας και την έκλεισαν σ' ένα σεράι πολύ μακριά, όπου κανείς δέν μπορούσε ούτε νά την ίδη, ούτε νά την άκούση.

***

"Ετσι, χωρίς νά βγάλη ποτέ της μιλιά και χωρίς ποτέ της νά τραγουδήση, ή Βουλγάρα έπέρασε πέντε χρόνια κλεισμένη σὸ μακρινό σεράι, πέντε χρόνια που της φάνηκαν σαν νά ήσαν πέντε άιώρες. Θυμόταν την πατρίδα της και ή καρδιά της έγέμιζε από άπέραντη θλίψη.

"Επειτα, όσο περνούσε ο καιρός, ή πληγές της έχάθτηκαν και τὸ πρόσωπό της ζανταπηρε την άλλοτινή του όμορφιά. Τὸ κόκκινο χρώμα της ζωής έχούθηκε στή μάγουλά της και τὰ μάτια της έπλησαν και πάλι μιά ζωηρή λάμψη.

Ο Βεζύρης τάμαθε αϊτά. "Εστειλε νά τὴ φωνάζουν και την παρακάλεσε :

— Τραγουδήσε μου, Βουλγάρα! Παντού γύρω μου και μέσα στην καρδιά μου βλέπω την τσαχλή και την άησυχία. Τραγουδήσε μου και κάνε με τὸ τραγούδι σου την καρδιά μου νά γαλήνηση!

— Και τὴ θά μοῦ δώσης γι' αϊτό; ρώτησε ή Βουλγάρα.

— Ο,τι θέλεις, όμορφη Βουλγάρα!

— Ο,τι θέλησος; Και άν ακόμα ζητήσω και πολύ άκριβό, θά μου τὸ δώσης κ' αϊτό;

— Ναί, δ,τι θελήσης... Και τὸ πιο άκριβό ακόμα!..

— Πουλι καλά. Θά μου δώσης τότε τὴ λευτεριά μου!

— Τὴ λευτεριά σου;

— Ναί, τὴ λευτεριά τὴ δική μου και όλων εκείνων που σπαίζουν και πονεζώνουν μέσα σὸ σκοτεινά και τὰ ήγνά μινεντρούμα τὸν φυλακῶν σου.

— Πολύ καλά, είνε σὸ τέλος. "Ας γίνη όπως τὸ θέλεις, Βουλγάρα!..

Και τότε ή Βουλγάρα άρχισε νά τραγουδά. Μιά στή φωνή της δέν έβρινε παρά μιά σιὰ μονάχα από την εθθμία που έπλημμύριζε άλλοτε τὰ τραγούδια της. Θέλεγε κανείς πὸς της την είχαν σκοτώσει τὰ πέντε χρόνια που είχε περάσει κλεισμένη σὸ σεράι και πὸς της είχαν φανη πέντε άλόκληρη άιώρες.

Ο Βεζύρης την άκουγε και ή έκφρασίς του έσοκτεινιαιζε όλο και περισσότερο από τὴ

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΓΚΥΝΤΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ

ΧΑΜΕΝΗ ΑΓΑΠΗ

κτιματίας Βαρνελό, αφού άναψε την πίπα του, άρχισε να διηγείται στους φίλους του την ακόλουθη ιστορία :

— "Ήμουν τότε είκοσιπέντε χρόνων και ζούσα μόνος μου στον πύργο του Βιλλεμπόν. Όταν κανείς είνε νέος, και μάλιστα πλούσιος, κάνει πολλές τρέλλες... Έτσι κ' εγώ, έρωτευθηκα τότε μιά υπέρτατά μου, που την έλεγαν Ρόζα.

Στην άρχή τα πράγματα πήγαιναν μιά χαρά. Ή μικρή μ' αγαπούσε πολύ, με λάτρευε, μπορού να σάς πώ... Πρέπει όμως να σάς όμολογήσω ότι κ' εγώ ήμουν ένθουσιασμένος μαζί της. Βγαίνοντας στο κυνήγι τη συναντούσα και πηγαίναμε μαζί στο δάσος. ε'ώρας περνούμε, συλλογίζοιμον. Φτάνει μόνο αυτό να μη βαστάξη πολύ και μού κολλήση στη ράχη γιά πάντα. Ωστόσο αυτό που φοβόμουνά δεν άργησε να συμβή. Ένα βράδυ ή Ρόζα μού άνήγγειλε ότι ήταν σ' ένδιαφέροια κατάσταση. Μόλις τάκουσα αυτό, μού φάνηκε πώς με χτύπησε κεραυνός. ε'ώρας την έξοιμα, σκέφθηκα. Νά δούμε πώς θά ξεμπεύξουμε τώρα; Πρέπει να σημειώσετε ότι ό πατέρας μου και ή μητέρα μου ζούσαν άκόμη εκείνη την εποχή. Τί θά έλεγαν όταν τού μάθαιναν; Νά την έδιωχνα από τού σπίτι, δεν μπορούσα, γιαν τή θάβα άμέσως τόν κόσμο σ' ύποψιες. Άν την κρατούσα πάλι, τού παιδι πού θά γεννιόταν σέ λίγο, θά αποκάλυπτε τις σχέσεις μας.

Χωρίς να χάνω λοιπόν καιρό, πήγα και βρήκα τού θεού μου, τού βασιάνου Κρετίγγ, ένα γέρο που είχε γνωρίσει πολλές γυναίκες στη ζωή του, και τού ζήτησα τή γνώμη του.

Χωρίς να πολωκεφθή, μού είπε άποχαραξ :

— Πρέπει να την παντρευθής.

— Τί λέτε, θεέ μου! φωνάξα έντρομος. Νά πάρω αυτή τή γυναίκα... Μιά ύποψέτια.

— Έχεις ύποψέσεις να τού κάνης, μού απάντησε αυτός με τόνο κατηγορηματικό. Έγώ έφυγα άπογοητευμένος από τού σπίτι του. Στο δρόμο στριφογύριζαν άδιάκοπα στο νού μου τά λόγια του.

Ωστόσο, έπειτα από μιά έβδομάδα κατέληξα κ' εγώ στο συμπέρασμα ότι είχε δίκιο ό θεός μου. Ή τιμή της κορούς έπρεπε άποσπύλατε να άποκατασταθί. Μά με πούν τρόπο; Βέβαια δεν θά ήμουν εγώ εκείνος ό όποιος θά έπαιρνα γυναίκα μου μιά ύποψέτια.

Και τότε, εκεί πού δεν ήξερα τί να κάνω, θυμήθηκα έξαφνα την κυρά Παμιέλ. Ή κυρά Παμιέλ ήταν μιά διαβολόγυνα, μιά μέγαρια, πρόθυμη και πουλήκη και αυτή την ψυχή της γιά ένα σκούδο. Ή διαβολόγυνα αυτή, σκέφθηκα, θά μπορούσε μιά χαρά να σκεπάσει τού πρόβλημα. Πήγα και τή βρήκα άμέσως και της έμπαστεύθηκα τού μυστικού μου.

— Πόσα δίνεις γιά κορούα στο κορούτι; με ρώτησε, ενώ τά παμύνηρια μάτια της έπαιρναν μιά σατανική έκφραση.

Είχα ένα κτήμα έγκαταλειμμένο στη Σασεβίλ, τού όποιον θά τού έδινα πρόθυμα στη Ρόζα γιά να την ξεφορτώθω. "Όταν της τού είπα, ή μέγαρια χαμογέλασε ίκανοποιημένη και μού ύποσχέθηκε πώς θά κανονίση την ύπόθεσι πολύ σύντομα. Θά έδινε άπολύτατα ή Ρόζα γυναίκα στο γιού της. Πράγματι, ύστερ' από λίγες ήμέρες, ό γιούς της ήρθε και με βρήκε. Ήταν ένα παλληκάρι καμιά είκοσιπενταριά χρόνων με άδρά

χαρακτηριστικά πού έπρόδιδαν κληρονομικό έκαυλισμό. Έξήτησε άμέσως να δή τού κτήμα τού όποιου θά έδινά κορούα στο κορούτι. Πήγαμε μαζί και τού τού έδειξα. Έμεινε ίκανοποιημένος. Έπειτα είπε : — Θά μού δώσετε άκόμη γιά να την πάρω ένα κρεβάτι, ένα τραπέζι, ένα άρμαρι και τρεις καρέκλες.

Δέν έφερα καμιά αντίρρηση.

Ωστόσο είχε μιάν έπαφιλαξι άκόμη :

— "Όταν θά πεθάνη ή γυναίκα μου, σέ πούν θά μείνη τού κτήμα ; — Σέ σένα, φυσικά, τού είπα.

Μού έδωσε τού χέρι του ίκανοποιημένος. Είμαστε άπολύτως σύμφωνοι. Γιά τού κορούτι πού θά έπαιρνα, δεν έφερα καμιά αντίρρηση. Την έπηρε όπως θά άγόρασε μιά άγγελάδα. "Ω, τή φτωχή Ρόζα! "Όταν της κατέστηρα γνωστή την άπόφασή μου, ανάλυθηκε σέ δάκρυα. Έπεσε στα πόδια μου κ' άρχισε να με παρακαλή, να στενάξη, να χτυπέται με άπελπισία. "Όταν άγαπών ή γυναίκες, τίποτα δεν μπορεί να τις παρηγορήση. Τούό κάκου. Τή διαβεβαίωσα ότι θά ζήση ειτιγυμένη. Αυτή δεν έννοούσε μιά κανένα τρόπο να με άποχωρισθί. Στο τέλος θύμωσα και τή φοβόρια στα θά την πετάξω στο δρόμο. Άναγκάσθηκα τότε να δεχθί, αφού πρώτα μού έξήτησε να της έπατρέψω τούλάχιστον νάοχεται κάθε Κυριακή να με βλέπη.

Τους στεφάνους ό ίδιος σ' ένα παρεκκλήσι. Καθ' όλο τού διάστημα της λειτουργίας έκλαιγε άπαρηγόρητα. Τό ίδιο βράδυ έφυγα για την Τουαίνη, όπου έμεινε ό αδελφός μου. Έμεινα εκεί έξη μήνες. "Όταν γύρισα, μού είπαν ότι κάθε Κυριακή ή Ρόζα έχόταν στον πύργο μου γιά να με δή. Τρεις μέρες μετά την έπιστροφή μου, ένα πρωί, μού είπαν ότι περίμενε κάτω και ζήτησε να με δή. Έντοιαμεταξό έλεγε γεννήσει κ' ένα παιδάκι. Ή φτωχή Ρόζα ήταν άξιολύπητη. Είχε αλλάξει, είχε καταβληθί τόσο πολύ, ώστε τρούμαξα να τή γνωρίσω. Θυμήμια ότι φίλησα τή και τή ρώτησα μηχανικά.

— Πώς τά περνάς; Ζής εύτυχισμην;

Αυτή τότε ανάλυθηκε σέ λυγμούς και άρχισε να φωνάζη :

— Δέν μπορώ, δεν μπορώ να σάς ξεχάσω! Πρωτόμια να πεθάνω, δεν άνέχω πιά!

Μού είπε ότι ό άντρας της την έδεων άλύτητα κ' ότι κ' ή πεθερά της της ήμενιαν έπίσης βάνανασα.

Έπειτα από δύο μέρες ξανάφθη. Έλεισε κλαίγοντας στα πόδια μου κ' άρχισε να με παρακαλή :

— Σκότοσε με! Σκότοσε με! Δέν θέλω να ξαναγνωρίσω τού σπίτι μου!

Ή κατάσταση αυτή άρχισε να γίνεται άφορητή γιά μένα και γιά ν' άπαλλαγθί, έφυγα και πήγα και έβρινα άλλους έξη μήνες κοντά στον αδελφό μου.

Όταν ξαναγύρισα, μού είπαν ότι ή Ρόζα πέθανε πού μιάς έβδομάδος άκριβώς!...

Κατά τού διάστημα της άπουσίας μου, κάθε Κυριακή έχόταν στον πύργο μου γιά να με δή... Έπέθανε από μαρμασού. Φτωχή, φτωχή Ρόζα!

Βγαίνοντας στο κυνήγι την συναντούσα και πηγαίναμε στο δάσος...

ΑΝΕΚΔΟΤΑΚΙΑ

Ή ζωοφιλία τού βασιλέως

Ό διάσημος Άγγλος ζωγράφος σέρ "Ένθβιν Λάντση, ό όποιος διέπρεπε ίδιος στα πορτραίτα τών ζώων, βρισκόταν κάποτε στη Λισαβάνα. Έκει προσκλήθη σέ μιά έορτή της Αλήθης. Ό βασιλέως, ύόλις τόν άντίκρισε, έπαινε να τόν χειροφίση και τού είπε την δημοσιωμένη αυτή φράσι :

— Σέρ "Ένθβιν, δεν φανταζόσθε πόσο χαίρομα πού κάνω την γνωριμία σας. Γιατί είμαι, έξορετε, έξαιρετικά ζωοφιλος!...

Ό μπακαλιάρος και ό δευξ

Ένας Γερμανός δοξ είχε έπισκεφθί κάποτε ένα μοναστήρι τού δονατόου του. Έκει τόν τάξαν διαρκώς μπακαλιάρω. Στο τέλος ό δοξ δεν κρατήθηκε και ελεε στον ήγούμενο :

— Εάν έξακολουθήτε, πανερώτατε, να τρώτε τόσο συχνά μπακαλιάρω, ύπάρχει φόβος μήπως γίνετε και σεις ό ίδιος μπακαλιάρω καμιά φορά.

— Εάν είνε δυνατόν ένα τέτοιο πράγμα, απάντησε ό έτοιμολόγος ήγούμενος, τότε πρέπει και σεις να προσέξετε τού χοιρινό κρέας, από τού όποιο, καθώς μαθαίνω, τρώτε πολύ στο παλάτι σας!...

θλίψη. Ένόμιζε πώς έβλεπε μπροστά του τή μεταλλική λάμψη πού έβγαζαν ή σπάθες τών Τσερκεζών ή ήρωμένες στον άέρα, τά χωριά πού καίγονταν, τά καπάδια πού τρομοκρατείνα χυμωσαν στους κάμπους... Ένα λάδ, τέλος, ό όποιος είχε κατάτραφί και βυθισθί στη φτώχεια και στο πένθος...

Όλες αυτές ή άπαισιες ζύτησαν τή συνείδησι τού Βεζύρη και αίσθάνθηκα μέσα τόν τόν Άνθρωπο.

Άρχει!... διέκοψε, χωρίς να τολμήση να κιντήξη στα μάτια τή Βουλγάρω. Μιά πού δεν είνε στο χέρι μου να έπανορθώσω τού παρελθόν, θά διατάξω ν' άφήσουν έλευθερούς όλους αυτούς πού έχουν ρίξει μέσα στις φυλακές και στα μπουτρούμια. Και τώρα πηγαίνε! Είσα έλευθερη!...

***

Και έτσι, ύστερ' από πέντε αιώνας, ή Βουλγάρω ξαναείδε τόν ήλιο να ανατέλλη και να φωτίξη τή γή της πατρίδος της, έλευθερης πιά!...